

5. I TY MOŻESZ NAM POMÓC! ROŚLINY ZAGROŻONE WYGINIĘCIEM

AUTORKA: GRAŻYNA SKIRMUNT

Scenariusz jest poświęcony zagadnieniom ochrony bioróżnorodności na świecie. Uczula na niebezpieczeństwo środowiskowe związane z modą na posiadanie egzotycznych pamiątek: roślin lub wyrobów wykonanych z ich części. Uwrażliwia na los zagrożonych gatunków, wyjaśnia związek pomiędzy popytem na egzotyczne gatunki a ich zagładą. Lekcję najlepiej przeprowadzić w warunkach umożliwiających uczniom i uczennicom swobodny dostęp do Internetu (pracownia komputerowa, biblioteka, szkolne centrum multimedialne czy posiadane przez uczniów i uczennice telefony komórkowe lub tablety).

5. I TY MOŻESZ NAM POMÓC! ROŚLINY ZAGROŻONE WYGINIĘCIEM

Zagadnienia:

- ▶ Zrównoważony rozwój
- ▶ Zasoby naturalne

Czas trwania:

- ▶ 45 minut (w tym wariacje zadanie opcjonalne młodzież wykonuje w domu, a prezentacja wyników pracy odbywa się na początku następnego lekcji lub w formie wystawy prac)
- ▶ 90 minut (w wersji rozszerzonej)

Pytanie kluczowe:

- ▶ Z czym wiąże się przywożenie roślin jako pamiątek z zagranicznych podróży?

Cele zajęć:

- ▶ Poznasz pojęcia związane z Konwencją Waszyngtońską i przykłady roślin nią objętych.

- ▶ Wytłumaczysz związek pomiędzy zainteresowaniem wybranymi gatunkami roślin a zmniejszaniem się bioróżnorodności gatunkowej na Ziemi.
- ▶ Wyjaśnisz, dlaczego nie należy kupować egzotycznych gatunków roślin i zwierząt, które nie pochodzą z upraw/hodowli (nie mają pozwolenia CITES).

Związek z podstawą programową:

- ▶ I, III, IV.8

Metody:

- ▶ Burza pomysłów
- ▶ Miniwykład

Formy pracy:

- ▶ Praca w grupach
- ▶ Praca z materiałem ikonograficznym

Środki dydaktyczne i materiały:

- ▶ Zdjęcia wymienionych gatunków /grup organizmów objętych konwencją CITES
- ▶ Sprzęt multimedialny do wyświetlenia zdjęć
- ▶ Prezentacja „Konwencja Waszyngtońska. Pakiet edukacyjny z płytą CD”
- ▶ Losy z nazwami gatunków roślin wymienionych we wprowadzeniu do lekcji
- ▶ Papier pakowy (1/4 arkusza dla każdej grupy)
- ▶ Komplet kolorowych markerów (komplet 4 kolorów dla każdej grupy)
- ▶ Blu Tack, magnesy, pinezki lub szpilki
- ▶ Opcjonalnie: dostęp do Internetu

MIN

Wprowadzenie

Praca właściwa

0

2

3

10

15

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Rozpocznij lekcję, mówiąc uczniom i uczennicom, że jej bohaterami i bohaterkami (głównymi aktorami i aktorkami) będą: storczyk, kaktus, dzbanecznik, kapturka, cefalotus, darlingtonia, muchołówka, przebiśnieg, sagowiec, żeń-szeń pięciolistkowy i dalbergia czarna. W teatralny sposób pokaż zdjęcia (duże ilustracje, plansze lub slajdy) i podaj ich nazwy (np. oto *Galanthus nivalis*, znana w Polsce jako śnieżyczka przebiśnieg, oto muchołówka amerykańska, itd.)
2. Zapytaj, czy ktoś z klasy spotkał już bohaterów i bohaterki lekcji, a jeśli tak, to gdzie, kiedy i w jakich okolicznościach.
3. Poproś uczniów i uczennice, aby dołączyli do grup 3-4 osobowe. Następnie tajemniczo powiedz, że wszystkie przedstawione wcześniej gatunki mają z sobą coś wspólnego i zadaniem grup jest odkrycie, co to takiego. Młodzież może wykonać zadanie w dowolny sposób – konsultując się między sobą lub szukając informacji w Internecie.
4. Po upływie wyznaczonego czasu poproś, aby każda z grup przedstawiła reszcie klasy swoją propozycję rozwiązania zadania. Możesz także zagrać z uczniami w 10 pytań – uczniowie formułują pytania, na które odpowiadasz „tak” lub „nie”. Wygrywa grupa, która najszybciej znajdzie prawidłowe rozwiązanie.

Prawidłowa odpowiedź: wszyscy bohaterowie i bohaterki lekcji znajdują się na liście CITES. Zapytaj uczniów i uczennice, czy wiedzą, co to jest CITES. Uzupełnij ich wypowiedzi lub wyjaśnij, że CITES to Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginieciem. Upewnij się, że uczniowie i uczennice rozumieją terminy „konwencja”, „gatunki zagrożone wyginieciem”. Możesz wykorzystać 10 pierwszych slajdów z prezentacji „Konwencja Waszyngtońska” (patrz: Źródło).

<p>Podsumowanie</p> <p>40 — 10</p>	<p>5. Wyświetl pozostałe slajdy z prezentacji:</p> <ol style="list-style-type: none"> Omów cele Konwencji i wytłumacz, w jaki sposób należy jej przestrzegać. Podaj przykłady gatunków znajdujących się w załączniku I, II i III. Wytłumacz różnicę pomiędzy roślinami pochodzącymi z natury i z uprawy. Podkreśl znaczenie i wartość każdego gatunku, który występuje naturalnie w przyrodzie. Zwróć uwagę na wpływ turystyki i różnego rodzaju mód (np. zbieranie pamiątek z odwiedzanych miejsc, diety, paraleki, biżuterię itp.) na zmniejszanie się bioróżnorodności gatunkowej. <p>W tej części lekcji pada odpowiedź na pytanie kluczowe.</p>
<p>Podsumowanie</p> <p>45 — 5</p>	<p>6. Zachęć uczniów i uczennice do rozważenia, jakie skutki może mieć wyginiecie gatunku. Przedyskutuj to z nimi, dbając o uwzględnienie różnych perspektyw (np. środowiskowej, ekonomicznej, społecznej, kulturowo-estetycznej, naukowej itp.). W tym momencie pada odpowiedź na pytanie kluczowe.</p> <p>Praca domowa:</p> <p>1. Wyszukaj 3 gatunki, inne niż wymienione na lekcji, które są zagrożone wyginieciem z powodu nadmiernego (często wynikającego wyłącznie z mody) zainteresowania ich wykorzystaniem np. w przemyśle kulinarnym lub kosmetycznym. Poszukaj informacji prezentujących różne stanowiska wobec wykorzystywania tych gatunków.</p>
<p>Wprowadzenie</p> <p>5 — 5</p>	<p>Wersja rozszerzona o dodatkową jednostkę lekcyjną:</p> <p>1. Poproś każdą z grup o wylosowanie jednego bohatera lub bohaterki lekcji (gatunek lub grupa organizmów wymienionych we wprowadzeniu do lekcji). Zadaniem każdej grupy będzie wyszukanie informacji na temat wylosowanego gatunku lub grupy roślin i na ich podstawie przygotowanie krótkiej prezentacji. Opracowanie powinno zawierać:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Nazwę (pełna nazwa gatunkowa lub rodzajowa po polsku i po łacinie). ▶ Miejsce zamieszkania (miejsce występowania, krótka informacja o warunkach siedliskowych). ▶ Walory (cechy budowy, wyglądu, właściwości, które są przyczyną zainteresowania ludzi tym gatunkiem). ▶ Apel bohatera lub bohaterki do ludzi (Dlaczego ta roślina nie może być pamiątką przywożoną z zagranicznych podróży?).
<p>Praca właściwa</p> <p>30 — 25</p>	<p>2. Rozdaj grupom po 1/4 arkusza papieru pakowego i komplecie kolorowych pisaków. Poproś grupy, aby przedstawiły autoprezentację wylosowanego gatunku w dowolnej formie graficznej (np. rysunek typu komiks z dymkami, w których będą poszczególne informacje, pismo urzędowe, list, ogłoszenie, profil na portalu społecznościowym itp.). Zwróć uwagę na sposób opracowania prezentacji – powinna być napisana w pierwszej osobie liczby pojedynczej, w ciekawy, intrygujący sposób.</p> <p><i>Przykładowa prezentacja:</i> <i>Nazywam się Dalbergia nigra. Nigra po łacinie znaczy czarna, więc możesz mnie nazywać Dalbergia czarna. Przepadam za gorącymi klimatami, dlatego możesz mnie spotkać w tropikach. Mam wielu krewnych (około 200 gatunków). Moje drewno jest piękne, ciężkie i ciemne, dlatego ludzie chętnie robią z niego meble. Mam też inną, cenną dla ludzi, cechę – właściwości lecznicze. Zainteresowanie ludzi spowodowało, że jestem gatunkiem zagrożonym wyginieciem. Dlatego znajduję się na liście CITES w załączniku I. Jeśli ludzie, także i Ty, nie będą mnie chronić, wówczas bezpowrotnie zniknę z Ziemi. A przecież jestem nie tylko pięknym, ale i cennym elementem różnorodności biologicznej naszej planety.</i></p>
<p>Podsumowanie</p> <p>35 — 15</p>	<p>3. Poproś poszczególne grupy, żeby zaprezentowały wyniki swojej pracy i krótko przedstawiły wylosowanego bohatera lub bohaterkę.</p> <p>Źródło: Prezentacja „Konwencja Waszyngtońska. Pakiet edukacyjny z płytą CD”: http://bit.ly/CITESpakiet</p>